

HATIRLAMAK

Günlük Yaşamdan Dipnotlar

Doğan Hızlan (İstanbul, 23 Aralık 1937) Pertevniyal Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1963'te düzeltmen olarak girdiği *Cumhuriyet* ve *Yeni Gazete*'nin (1970-71) sanat sayfalarını yönetti. Altın Kitaplar Yayınevi'nde çalıştı, *Yeni Edebiyat* dergisini (24 sayı, 1969-71) kurup yönetti. 1980'den bu yana *Gösteri* dergisinin genel yayın yönetmenliğinin yanı sıra *Hürriyet* gazetesinde yayın danışmanlığını ve köşe yazarlığını sürdürmekte. 50 Kuşağı ve *a* dergisi edebiyat çevreleriyle anılan Doğan Hızlan *Pazar Postası*, *Yankı*, *a*, *Türk Dili*, *Dönem*, *Yelken*, *Şiir Sanatı*, *Papirüs*, *Soyut*, *Yeni Edebiyat*, *Gösteri*, *kitap-lık*, dergilerinde ve *Radikal Kitap*, *Hürriyet Kitap-Sanat* gibi kitap eklerinde çoğunlukla eleştiri, kitap tanıtımı, anı türünde yazılar yazdı. 1974'te TRT'de "Yaşayan Edebiyatçılar" adlı programı hazırlayıp sundu. 1972'de TRT İstanbul Radyosu'nda Kitaplar ve Düşünceler programıyla başladığı kitap programlarını Karalama Defteri adıyla TRT-2'ye taşıdı; başından beri yapımını ve sunuculuğunu üstlendiği "Karalama Defteri" daha sonra NTV'de ve CNN Türk'te yayımlandı. 2010-15 yılları arasında TRT'de kültür sanat programı "Açık Şehir"i İhsan Yılmaz ile beraber hazırlayıp sundu. Halen yeniden açılan TRT-2'de "Karalama Defteri" programı sürüyor. 2006'da 25. İstanbul Uluslararası TÜYAP Kitap Fuarı'nın Onur Yazarı seçildi, 2011'de Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'ne eleştiri dalında değer görüldü, 2016'da ise Mersin Kenti Edebiyat Onur Ödülü'nü aldı.

Deneme-Eleştiri: *Yazılı İlişkiler* (1983), *Günlerde Kalan* (1983), *Sanat Günah Çıkartıyor* (1992), *Kitaplar Kitabı* (1996), *Saklı Su* (1996), *Ne Kadar Mozart O Kadar Süt* (1996), *Güncelcin Çağrısı* (1997), *Mavi Bereli: Edebiyat ve Dil Yazıları* (2001), *Şiir Çilingiri: Kitaplar Kitabı I* (2001), *Düzyazı Ayracı: Kitaplar Kitabı II* (2001), *On Birinci Kat Yazıları* (2001), *Yalnızlık Kahvesi* (2003), *Edebiyat Dönencesi* (2003), *Edebiyat Daima* (2006), *Aynadaki Bakışlar: Kitaplar Kitabı III* (2006), *Sönmüş Kibritin İzinde* (2006), *Çalıntı Kitap Deposu* (2007), *Kitaplarla Kültür Turu: Kitaplar Kitabı IV* (2010), *Edebiyatımıza Dipnotlar* (2010), *Deme Kış Yaz*, *Oku Yaz: Kitaplar Kitabı V* (2015), *Kitap Hayat İçindiri* (2015), *Şiirin Coğrafyası* (2017).

Anı-Söyleşi: *Söyleşiler* (1997), *Sanki Bir Roman Kahramanı: "Doğan Hızlan Kitabı"* (Kürşat Başar ile, 2006), *Doğan Hızlan'la Denemenin Dönencesinde* (Feridun Andaç ile, 2006), *Cağaloğlu: Hayatın ve Mesleğin Birleştiği Yer* (2009), *Anılarımda Yaşayanlar* (2010), *Benim İstanbul'um* (2019), *Hatırlamak: Günlük Yaşamdan Dipnotlar* (2020).

Hazırlama-Derleme: *Haydi Anlat Anneciğim* (1980), *Bütün Eserleri: Ercümen Behzad Lav* (1997), *Hüsran Filizleri* (Celâl Sılay'ın toplu şiirleri, İhsan Yılmaz ile, 2000), *Eleği Duvardan İndirelim* (2005).

Doğan Hızlan'ın
YKY'deki kitapları:

- Kitaplar Kitabı (1996)
Saklı Su (1996)
Güncelin Çağrısı (1997)
Mavi Bereli: Edebiyat ve Dil Yazıları (2001)
Şiir Çilingiri: Kitaplar Kitabı I (2001)
Düzyazı Ayracı: Kitaplar Kitabı II (2001)
Yalnızlık Kahvesi (2003)
Edebiyat Döencesi (2003)
Edebiyatımıza Dipnotlar (2010)
Anılarımda Yaşayanlar (2010)
Şiirin Coğrafyası (2017)
Hatırlamak: Günlük Yaşamdıan Dipnotlar (2020)

DOĞAN HIZLAN

Hatırlamak

Günlük Yaşamdan Dipnotlar

ANI

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5529
Edebiyat - 1587

Hatırlamak - Günlük Yaşamdan Dipnotlar / Doğan Hızlan
Kitap editörü: **Murat Yalçın**
Düzeltili: **Filiz Özkan**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Merve Çakıroğlu**

Baskı: Asya Basım Yayın Sanayi Tic. Ltd. Şti
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 693 00 08
Sertifika No: 36150

1. baskı: İstanbul, Ocak 2020
ISBN 978-975-08-4653-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik](https://www.facebook.com/YapıKrediKulturSanatYayincilik)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

- Edebiyat matinelерinin yıldızı kimdi • 9
Bir kayıp kitap hikâyesi • 10
Abdülhak Hâmit'i nasıl anmıştık • 12
Darbe sonrası bir Rifat Ilgaz Gecesi • 13
Cemal Süreya'dan yazısını nasıl aldım • 14
Matbaaya verdi, basımını göremedi • 16
“Bu kitabı hemen basın” • 17
Gece gönderilen telgraf • 18
Paris'te Son Tango'yu nasıl bastık • 20
Gardiner'dan 'Mesih'i nasıl dinledik • 21
Tek başıma Orhan Veli'yi anlattım • 22
Beni resepsiyonda iki kurt köpeği karşıladı • 23
TRT arşivinden ekrana yansımayanlar • 25
Kemal Tahir'in evi • 26
Jüriden dost olmaz • 28
Siyavuşgil sayesinde kazandım • 29
Haldun Taner'den ne öğrendim • 30
Üstat Mesud Cemil'in öğrencileri... • 32
Bahçemizde konserler düzenledim • 33
Opsiyonla komisyon birbirine karışınca • 34
Kitap fuarından teyp alıp döndüm • 36
Cengiz Aytmatov bugün de okunuyor • 37
Fazıl Hüsni Dağlarca • 39
Melih Bey hangi yazımı beğendi • 40
Hikmet İlaydın'a Mektuplar • 41
Ahmet Cemal, Nil Lokantası ve diğerleri • 43
Bilge Karasu'yla Yedikule Zindanları'nda • 44
Aziz Nesin pinti miydi • 46
Hatır için çiğ tavuk yenir... • 47
Babîâli'nin Doktor'u • 48
Tanıdığım Sevim Burak • 50
Sahaflardan notlar • 51
Piramitler, *Aida*, Fazıl Hüsni Dağlarca • 52
Agatha Christie'nin otelinde yazdım • 53
Nice başarılarla Filiz Ali • 54
Kâzım Taşkent'in çıkarmak istediği dergi ve Mehmet Seyda • 55
Neden kitap yayımladım • 57
Benim kitap fuarlarım • 57
Benim kitapçılarım • 59
Fuarda aramızdan ayrılanları anımsamak • 60

- İlahi Komedy*'nın ilahi çevirmeni: Rekin Teksoy • 61
Her şey bir telefonla başladı • 62
Ben bir bağımlıyım • 64
Fantastik dostlarım • 65
Güzin ve Abidin Dino'yla yediğim akşam yemeği • 66
Otelde nasıl mahsur kaldık • 68
Sirkeci Garı'nın anımsattıkları • 69
Benim plakçılarım • 70
Yıldız Moran'la çalışmak • 71
Bir yayın serüveninin 50'nci yılı • 73
Kâzım Taşkent ve Ömer M. Koç'un kadirbilirliği • 74
İlk kitap fuarı girişimi • 75
Nadir Bey'in karınlı mandolini • 76
Unutamadığım dost: Yaşar Kemal • 77
Abdülcanbaz'ın Osmanlı tokadı! • 78
Adalet Ağaoglu ile dostluğum • 80
Haldun Taner ile sohbet etmek • 81
Vedat Günyol ve ödülü • 82
Muzaffer Gökman'ı tanıır mıydınız • 84
Unutamadığım pazar konserleri • 85
Selahattin Hilav ile Kınalıada sefası • 86
Bir dergi hazırlamak • 87
Cezaevindeki Necmi Onur'a edebî destek • 88
Zeki Müren'le Antalya sohbetlerimiz • 89
Ruhi Su ve Tülay German • 91
Kemal Tahir, Necdet Sander ve İsmet Bozdağ • 92
Semih Balcıoğlu'nun fıkraları • 93
Nobel'li yazar yayımlama yarışı • 94
Nobel'li Orhan Pamuk günleri • 96
İlk Avusturya ziyaretim • 97
Darbeden sonra bestseller olan kitap • 98
İlk ve son ticari teşebbüsüm • 99
Cahit Irgat'a kitap imzalattım • 101
Karadan kopmam • 102
Gökçeada'da iki gece, üç gün • 103
Kahire'ye ilk gidişim... • 105
Türk tiyatrosunun efsane çifti: Gülriz Sururi ve Engin Cezzar • 106
Ohri'de şiir günleri • 107
Yaz bahçelerinde Türk müziği • 108
Nezihe Meriç'le Çeşme'de buluşmuştuk • 110
Yaşayan Edebiyatçılar'dan notlar • 111
Türkiye'nin edebiyat elçisi • 113
Ünlü pastaneler ve müdavimleri • 114

- Eđer yayıncı olmasaydım... • 115
“Öpüldünüz...” • 116
Geçmiş olsun Şipal • 118
Müzik eleştirmenleri arasında • 119
Ressam dostlarım bir sergide buluşsa... • 120
Bir zamanlar Babiâli'deki yayınevleri • 122
Leylâ Erbil'in aldığı ilk ve son ödül • 123
Tanıdığım grafikerler • 125
Grafiker dostlarım-2 • 126
Evin İyem artık beni karşılayamayacak • 127
Jüri maceralarım • 128
Takma adlar • 130
Edebiyatçı çocuklarının vefası • 131
Adana'nın yolları... • 132
İlk okuduklarım • 134
Operetten müzikale • 135
La Comparsita • 136
Bir görüntünün çağrıştırdıkları • 138
AKM'nin yandığı gece • 139
Dostumuz Gerhard Kasper'e doğum günü kutlaması • 140
Barbara Cartland rüzgârı • 142
Yaz eğlenceleri, tuluat kumpanyaları • 143
'Görgü kuralları'na dikkat ediyor musunuz • 144
Bir sinema seyircisi olmak • 146
Tarihi yarımada dünün pazarı ile bugünün pazarı • 147
Seyyan Hanım “Daktilo” kantosunu söylüyor • 149
Bir şiir emekçisi: Halim Şefik • 150
Mücellithaneler ve klişe atölyeleri • 151
Ansiklopedileri saklıyor musunuz • 153
Bir şiir gecesi • 154
Babiâli'de karşılaştık... • 155
Müzik Festivali'nden anılar • 156
Şarlo'dan Rekin Teksoy'a • 158
Antalya'da DJ'lik yaptım • 159
Araştırmacıları uyarıyorum... • 160
Bir günlük ömrü olan dergiler • 161
Orhan Veli'nin dergi kapattıran şiiri • 163
Cumhuriyet ve *Hürriyet*'teki karikatüristler • 164

SÖYLEŞİ

“Akvaryumda Balık Gibi” / Murat Yalçın • 167

Kişi adları dizini • 205

Edebiyat matinelерinin yıldızı kimdi

Geçtiğimiz hafta ilk defa düzenlenen Attilâ İlhan Ödülleri'ni kazanan adlara ödülleri teslim edilmeden önce büyük şairin hayatından bölümlerin yer aldığı bir kısa film gösterilmişti. İzlerken, belleğimde eski günlerin edebiyat matineleri canlandı!

50'li yıllar. Nereden baksanız 60 küsur yıl öncesi... Kitap fuarları yok! İmza günleri yok! Olanlar dönemin sanat galerilerinde düzenleniyordu. Hatırlıyorum; Cahit Irgat'ın *Ortalık* adlı şiir kitabını Adalet Cimcoz'un Maya Galerisi'nde imzalatmışım. Yazarların fotoğraflarını 'belki' görebilirdiniz. Televizyon bile yok! Sadece İTÜ'den deneme yayını yapılıyor... Sevdığınız yazarları, şairleri görebileceğiniz, onların eserlerini kendi seslerinden dinleyebileceğiniz tek etkinlik edebiyat matineleri idi!

Behçet Necatigil, "Edebiyat Matinesi" adlı şiirinde, matinelere kendi kırılğanlığıyla bakar; "Okudunuz, / Bittiğine memnun, / Anlamamış; / Bozuk paralar gibi düşer önümüze / Alkış."

Matinelерin en bilinen mekânı Çağaloğlu'ndaki eski Halkevi Salonu'ydü. Kimi isimler tıklım tıklım salonlara konuşurdu. Bazen art arda olurdu matinelер, bir bakardınız salon boşalır, yeni bir yıldızın sahneye çıkması koridorlarda beklenirdi.

Bir gün Sait Faik Abasıyanık, sahnede öyküsünü okurken, salonda bir hareketlilik olmaya, yer yer sesler duyulmaya başlandı. Salonu terk edenlerin sesleriydi bunlar. Özdemir Asaf, sahneye fırladı ve yüksek sesle uyardı: "Biliyor musunuz ki, hepimiz ondan geldik, onu dinlemeyenler bizi hiç dinlemesinler!"

O kadar kesin bir etki yaratmıştı ki, herkes yerine döndü! Diğer taraftan Özdemir Asaf da matinelерin ilgi gören adlarından. Tatlı bir telaffuzla 'r'leri vurgulayarak şiirlerini okurdu... Sonraları Özdemir Asaf'la dost oldum. Sabahları erken saatte limon küfü peleriniyle gazeteye gelirdi. Öldükten sonra şiirlerini ben kitaplaştırmış, düzenlemişim. Eşi Yıldız Moran'a vasiyeti, şiirlerini benim kitaplaştırmam yönündeydi...

Matinelерin gerçek yıldızı, tartışmasız Attilâ İlhan'dı.

Boynunda kaşkolü, çerçevesiz gözlüğü ile sahneye çıkıp yazdığı aşk şiirlerini okumaya başladı mı, gelenler gözlerini sahneye diker, çıt çıkarmadan öylece ona bakarlardı! Daha şiirini okumaya

başlamadan önce şık giyimiyle okurları etkiler, sonra sahneye olan muazzam hâkimiyeti ve ustalıklı okuyuş tarzı ile herkesi büyülerdi. Sahneye çıkıp dinleyicilerini gördüğü anda hangi şiirlerini okuyacağını, onları nasıl etkileyeceğini hemen belirlerdi. Okurunun, dinleyicisinin duygularını etkilemeyi çok iyi bilirdi!

Sisler Bulvarı kitabının yayımlandığı zamandı. Çok okunan bu kitaptan şiirleri seslendirdi mi, genç kızlar ve delikanlılar aşklarını adeta bu şiirlerde yaşarlardı. Gerçekten dışarıda herkes aşklarına bu şiirleri okuyordu.

Attılâ İlhan kendi matinesini sonlandırdığında özel bir final yapardı. Yine kendi şiirinden “Belki gelmem gelemem beş dakika bekle git” dizesini bir kurşun gibi okur bitirirdi. Salon alkışla inlerdi. Seçtiği şiirlerin, şiir okuru kazanmada ne kadar etkili olduğunu gelenlerden öğrenirdim. Matineye gelenler, okunan şiirin, öykünün değeri kadar okuyanın da rolü olduğunu bilirlerdi. Attılâ İlhan başka bir çağın, başka bir zamanın yıldızıydı!

3 Şubat 2017

Bir kayıp kitap hikâyesi

Türk yayıncılığında bir kitabın kaybolup yıllar sonra bulunmasının öyküsünü anlatacağım size.

Kaybeden benim. Kaybettiğim kitap ise *Tütinâme*. Behçet Necatigil’in çevirisiyle.

Nereden çıktı bu şimdi diye sormayın?

Behçet Necatigil’in Sâdık Hidâyet’ten çevirdiği, Hemad Javadzade’nin resimlediği *Kör Baykuş*’un yeni formatını görünce, bu önemli gerçeği açıklamayı bir edebî ve vicdanî borç telâkki ettim.

Sevdiğim, saydığım, özlediğim Behçet Hoca, günlerden bir gün bana, Hürriyet Vakfı Yayınları’nı yönettiğim zaman, yayımlamam üzere, *Tütinâme* adlı masal kitabının çevirisini getirmişti. El yazısıyla oluşturulmuş bir dosya.

Hemen okuyup bitirmiş ve başına bir şey gelmesin diye saklamıştım... Bu olaydan kısa süre sonra yayınevi kapandı ve dosyanın yayımlanma planı ertelendi... Aradan geçen zamanda hem kitabı

hem de nereye sakladığımı unutmuşum. Kitabı soranlara da, benim böyle bir kitaptan haberim olmadığı cevabını verirdim. Meğer bilmeden yalan beyanda bulunurmuşum. “Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür” sözünün değerini unutmayın.

Yayın dünyasında bu kayboluş öyküsü dallandı budaklandı hatta, Behçet Necatigil üzerine hazırladığı kitabında Rahim Tarım, Hilmi Yavuz’dan aktararak, bu kitabın bana verildiğini ve kaybettiğimi kamuoyuna açıkladı.

Ancak hikâyenin aslı anlattığım gibi gerçekleşmişti... Bu gerekçe suçum için “hafifletici bir sebep” sayılabilir mi? Emin değilim. Takdir de tekdir de sevgili okurlarımın.

Günlerden bir gün Hâmi Çağdaş, *Hürriyet Gösteri*’nin yayın dosyalarını düzenlerken, yıllardır kayıp olan çeviri dosyasını bulup bana verdi. Hâmi’nin böyle bir özelliği vardır. Ben saklarım, sonra kaybederim, o bulur.

Nasıl sevdiğimi tahmin ve tahayyül edemezsiniz. Çünkü tek nüsha çeviriydi! Başka örneği yok! O dosyanın serüveni, birden belleğimde canlanmaya başladı.

Kitabın bitiş tarihi: 25 Mart 1974. Birkaç ay sonra bana vermiş. Hoca, 1979’da öldü... Nice yıllar sonra bulabildim kitabı. Bulur bulmaz da ailesine telefon ettim. İnanın yeniden doğmuş gibi hissediyordum.

Ayşe Sarısayın kitabın hikâyesini şöyle aktarıyor “*Tütînâme*, Necatigil’in tamamladığı haliyle kaybolmuş, ölümünden yıllar sonra ortaya çıkmış. Bu yüzden, kitabın edebiyat dünyamızı sevindireceğini umuyoruz.

Babamın emeğinin yıllar sonra ortaya çıkması ve okurla buluşması bizi çok sevindirdi.”

Necatigil ailesinin yüce gönüllülüğüne ömür boyu teşekkür borçluyum, bir gün bile bana kitap ne oldu diye sormadılar, bununla ilgili gönül indirmediler.

Kayıp çeviri, diğer tarafıyla önemli Şark klasiklerinden birisiydi. Kitabın başında, Hilmi Yavuz’un Sunuş yazısı var. İyi bir inceleme, yazıda Behçet Hoca’nın “Tütî” şiiri de yer alıyor. *Tütînâme*’yi okuyunca nasıl önemli bir başucu kitabı olduğunu göreceksiniz.

10 Şubat 2017

Abdülhak Hâmit'i nasıl anmıştık

Teşvikiye Caddesi'nden aşağıya inerken, Maçka Palas'ın duvarındaki Abdülhak Hâmit Tarhan'ın burada yaşadığına dair plaketi görünce, meşhur dizeleri ve anılar, okumalar belleğimde tazelandı.

Ne diyordu burayla ilgili:

“Sanmayın yer katında bir bodrum,
Açmışım gök yüzünde bir uçurum
Ki derununda ben varım ancak!”

İstanbul Erkek Lisesi'nde okuyan çocukluk arkadaşım Konur Ertop, liselerinde Abdülhak Hâmit'i anma günü yapacaklarını söylemişti. Yanlış hatırlamıyorsam, şaire hayran edebiyat öğretmeni Alişan İnceoğlu tertiplemişti. Okul sıralarımdan beri, anmalara değer verdiğim için gittim. Salona girdiğimde, herkes yerini almıştı. Konuşmalar yapıldı, program bitti. Birden perdeler kapandı. Bütün ışıklar kapatıldı. Hoparlörlerden salona Hafız Burhan'ın “Makber”i okuyan sesiyle doluyordu. Ön sırada oturan lise müdürü Ahmet Özbey ayağa kalktı, yanında oturan şairin eşi Lüsyen Hanım'ın önünde eğildi. Lüsyen Hanım kalktıktan sonra koluna girdi. Birden açılan bir kapıdan, içeriye süzülen bir ışık huzmesi doldu. Ağır merasim adımlarıyla kapıdan çıktılar. Bütün salon aynı adımlarla onları takip ederek salonu terk etmiştik.

Çağdaş şiirimizin ilk büyük imzası için, Süleyman Nazif “Şair-i âzam” demişti. Nâzım Hikmet de 1929 yılında, *Resimli Ay* dergisinde yayımlanan “Putları Yıkıyoruz No.1 - Abdülhak Hâmit” yazısında şairi eleştirmişti: “Abdülhak Hâmit Bey, dâhi-i âzam mıdır, edebiyatta dâhi kime derler? Bir Türk vatandaşının Türk Hâmit'e dâhi demeyip İngiliz Şekspir'e dâhi demesi hiyanet mahiyetinde bir iş midir?”

Yazı sertçe biter: “Hakiki dehayı bulmak için sahte dehaları, kafalarımıza zorla dikilen putları yıkalım...”

Bu satırları yazdıktan beş yıl sonra, Nâzım Hikmet, Hâmit'i ziyaret eder. Bu kez yazısının başlığı “Öptüğüm el...”dir.

Buluştukları odayı, Abdülhak Hâmit'i büyük bir ustalıkla tasvir ettikten sonra ona saygısını şöyle yazıya döküyor:

“Ben ki el öpmemişim, eğildim öptüm bu eli.

Yaratanın yaratısını, kendi kendimi öpmüş gibi oldum!..”

Bu buluşma, edebiyatçılar üzerinden yapılan ideolojik kavgaların anlamsızlığını düşündürür bana. Aynı düşüncede olmayanların, birbirine saygı göstermesini öğretir bu yazı bize. Verdiği yargıları değişmez zannedenlere de bu yazıyı akıllarına mıhlamalarını öneriyorum.

Değerli okurlarıma, bu yazıların amacını şöyle belirtmeliyim:

Bunlar sadece birer yaşadıklarımın, gördüklerimin, okuduklarımda, dinlediklerimin, tanıklıklarımın izdüşümleri değil. Yazıda adı geçen isimleri, eserleri okuma vesilesi olabiliyorsa daha çok sevindirir beni.

17 Şubat 2017

Darbe sonrası bir Rifat Ilgaz Gecesi

Karadeniz Kitap Fuarı'nın açıldığı bugünlerde, orada yaşamış, orayı yazmış Rifat Ilgaz'ı yazmak şart oldu. Diğer bir neden de, büyük ustanın eserleri, kurucusu olduğu Çınar Yayınları etiketiyle yeniden yayımlanıyor. Merak edenler vardır. Ustanın ünlü kitabı *Hababam Sınıfı*'nın sinema uyarlamasından acaba ne kadar kazandı? "Milyonlar kazanmıştır" dediğinizi duyar gibiyim.

Miktarı açıklıyorum: HİÇ!

Hababam Sınıfı altı kez filme çekilmiş. Bırakın para kazanmayı, serinin iki filminde Rifat Ilgaz'ın adı bile konulmamış! Oldu olacak 'anonim' diye bir not koysalardı. Diğer taraftan, *Hababam Sınıfı* öyle ünlü ki yazarın şiirlerini, memleketten hareketle kaleme aldığı öykülerini, diğer yazılarının üzerini örttü. Bu vesileyle, *Hababam Sınıfı*'nı okuyanlar, okuyacak olanlar ve seyredenlere, ustanın diğer kitaplarını da okumalarını salık veririm.

Rifat Ilgaz ismi, hayatımda çok önemlidir.

Ömrümün ilk ve tek 'sunuculuk' işini onun için yapmıştım.

12 Eylül 1980 darbesinden sonraki günler. Edebiyat dünyasının hayırlı evlatlarından yazarın oğlu Aydın Ilgaz'la Divan'da buluştuk. Rifat Ilgaz adına bir gün düzenlemek istediklerini ve etkinliğin sunuculuğunu ve düzenlenecek oturumun moderatörlüğünü benim yapmamı istediler... Onur duyarak "evet" dedim.

Rıfat Ilgaz “hapisten yeni çıkmıştı”. O kuşağın biyografilerinde bu ifadeyi çok görürsünüz; “hapse girdi”, “hapisten çıktı”...

Darbe sonrasının soğuk ve karanlığı hâkimdi ülkeye. İnsanların özgürlüğe, edebiyata, bir araya gelmeye ne kadar susadıklarının da bir göstergesiydi o gece. 27 Aralık 1982’de şimdi yerinde yeller esen Şan Sineması’nda düzenledik Rıfat Ilgaz Gecesi’ni. Biz, acaba gelen olur mu, diye düşünürken, salon iğne atsan yere düşmeyecek haldeydi. Ayakta bile yer yoktu. Bırakın salonu, Şan Sineması’nın fuayesindeki merdivenlerde oturanlar, ayakta duranlar. Salonun hiçbir yeri boş değil!

Gecede düzenlediğimiz açık oturumda Leylâ Erbil, Şükran Kurdakul, İlhan Selçuk ve Atilla Dorsay konuştular. İlhan Selçuk, Ziverbey Köşkü’nden, yani sorgudan gelmiş. Salonun ışıkları sönük, sadece sahne aydınlanıyor. Konuşmaya başlamadan önce, “Lütfen salonun ışıklarını yakın, salondakileri göreyim, çünkü geldiğim yerde de bana soru soranlar karanlıkta, ben aydınlıktaydım” diyor. Büyük bir alkış kopuyor ve salon aydınlatılıyor. Panelin sonunda Rıfat Ilgaz’la el ele sahneye çıkıp gelenleri selamlıyoruz ve geceyi bitiriyoruz. Salondan çıkarken emekli bir emniyet müdürü Rıfat Ilgaz’a yaklaşıyor. “Bu gece bizimlesin” diyor. Bütün dostları, etrafını çevirerek hemen itiraz ediyor, “Ömrünün çoğunu sizin yanınızda geçirdi, bırakın bu gece bizimle olsun” diyoruz.

Rıfat Ilgaz bizimle kalıyor.

24 Şubat 2017

Cemal Süreya’dan yazısını nasıl aldım

Daha önce “Fasit Daire” başlıklı yazımda, *Kafa* dergisinin Ocak sayısında yer alan “Cemal Süreya’ya ait olmayan dizeler” seçkisinden söz etmiştim. Son yıllarda bilhassa sosyal medya üzerinden paylaşılan, ‘şairine ait olmayan dizeler’ aldı başımı gitti. Toplasanız büyük bir antoloji olur. İyimser açıdan bakarsanız, kimi okurlar kendince iyi olan sözleri, satırları, onun/onların yazdığına inanıyorlar.

Gerçekte ise dijital cehalet kurbanları olarak tanımlanmalılar... Bir başka taraftan bakarsak, bu seçki düzyazıları bir yana şiirlerinin

de adamakıllı okunmadığını gösteriyor. Cemal Süreya'yı şiirleri, yazıları haricinde dergiciliğimizin köşe taşlarından *Papirüs* dergisiyle de anmalı, bilmeliyiz. Edebiyat için yaptığı fedakârlıklar onun kimliğini de tanımlar. *Papirüs* dergisinin serüvenini daha önce de yazmışım, Cemal, *Papirüs* dergisini çıkarmak için Avrupa'dan getirdiği otomobilini satmıştı...

Papirüs'ün benim yazarlık yaşamımda da önemi büyüktür.

Dağlarca'nın Altın Çelenk Ödülü aldığı Struga Şiir Günleri'nde ödül kitabında da yer alan benim Dağlarca ile ilgili kaleme aldığım "Tek Başına Bir Okul" yazım da ilk olarak *Papirüs*'te yayımlanmıştı.

Bir keresinde ise Ercümend Behzad Lâv dosyası için yazıyı geciktirmiştim. Cemal Süreya da Ercümend Behzad Lâv da yazıyı göndermemi bekliyor. Cemal'e İzmit'e gittiğimi söylemişim. Sürekli dergiyi arayan Ercümend Behzad Lâv da İzmit'te olduğumu öğreniyor. O gece de İzmit'te bardaktan boşanırcasına yağmur yağmıştı. Ertesi gün ben Cemal'den telefon beklerken Ercümend Behzad Lâv aradı. "Hayatım, yazı için aradığımı sanma, hayatından endişe ettim de onun için aradım" demiş, kısa bir sohbetten sonra kapatmıştı.

Cemal, vaktiyle yönettiğim Altın Kitaplar'a çeviri yapar, *Yeni Edebiyat ve Hürriyet Gösteri* için de çok değerli yazılar kaleme alırdı. Yazıyı elden teslim ederdi. Sirkeci'de vapurdan iner, yürüyerek yayınevine gelirdi. Yol boyunca gördüklerini bize mensur bir şiir gibi aktarırdı. Bir kış günü yazı teslim etmeye gelmişti. Çok meşgul olduğum bir gündü ve kendisiyle adamakıllı ilgilenemedim. İşlerim bittiğindeyse çoktan gitmişti. Alıngandı Cemal. Uğruna geldiği onca yola rağmen, yazısını bırakmadan sessizce evine dönmüştü. Evine gitmeye karar verdim. Yakın zamanda taşındığı için yeni adresini de bilmiyordum. Sordum soruşturdum, adresini aldım, ertesi gün çıktım yola. Ev, Beykoz'da bir yokuşun tepesindeydi. Eve vardım, zili çaldım. Kapıyı açtığında o güleç yüzüyle karşıma çıktı, sevinci yüzünde ışırıyordu. "Cemal," dedim, "yazını vermeyi unutmuşsun, onu almaya geldim." Sanki bunlar hiç olmamış gibi, içeriden çantasını getirdi, çıkarıp yazıyı verdi. O karlı günde güneşin doğuşunu gördüm yüzünde.

3 Mart 2017